

Granskning av föreningsbidrag

Trollhättans stad

2025

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

Innehåll

Sammanfattning.....	2
1. Inledning.....	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och revisionsfrågor	3
1.3 Revisionskriterier	3
1.4 Metod	3
1.5 Avgränsningar och ansvarig nämnd	4
2. Regelverk och rutiner för föreningsbidrag	5
2.1 Det finns ett antal olika typer av föreningsbidrag.....	5
2.2 Det finns formella krav på stödmottagande men få tydliga krav på vad bidragen får användas till	5
2.3 Förvaltningen har genomfört en Crime proofing-analys.....	7
2.4 Nya riktlinjer är antagna med start 2026.....	8
2.5 Vår bedömning avseende regelverk och rutiner.....	10
3. Kontroll och uppföljning av föreningsbidrag.....	12
3.1 Det saknas i stort rutiner för att kontrollera följsamhet mot ställda krav	12
3.2 Resultat av stickprovet visar på viss kontroll genomförs	12
3.3 Vår bedömning avseende kontroll och uppföljning	14
4. Samlad bedömning och rekommendationer	16
4.1 Bedömning utifrån revisionsfrågorna	16
4.2 Slutsatser och rekommendationer	17
Bilaga 1. Bakgrund	19
Bilaga 2. Revisionskriterier	20
Bilaga 3. Källförteckning	21

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Trollhättans stad genomfört en granskning av föreningsbidrag. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kultur- och fritidsnämnden haft en tillräcklig intern kontroll kopplat till utbetalningar av föreningsbidrag.

Utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är vår sammanfattande bedömning att kultur- och fritidsnämnden för verksamheten som bedrivits under 2025 inte har säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning samt en tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats bidrag.

Det är positivt att förvaltningen har genomfört analys och en översyn av regelverket för föreningsbidrag. Kultur- och fritidsnämnden har i oktober beslutat om reviderade riktlinjer för föreningsbidrag, som ska bli gällande från och med 2026. Däremot noteras att en del av de brister som förvaltningen har identifierat inte omhändertas av de reviderade riktlinjerna. Därtill grundas vår bedömning på att det under 2025 har saknats rutiner för att kontrollera föreningars följsamhet mot krav, liksom tydliga krav för vad bidragen får användas till.

Det finns formella krav för stödmottagande, men det finns få krav för vad bidrag får användas till. Därutöver finns i viss mån otydliga krav för att föreningar ska bli bidragsberättigade. Det finns heller inte några rutiner för vad som ska kontrolleras i ansökningar av bidrag.

Under 2025 har det saknats krav på redovisning och finansiell rapportering för vad bidragen har använts till. Det finns heller inte några rutiner för hur följsamhet mot ställda krav ska kontrolleras. Kontroll av följsamhet sker främst genom muntliga dialoger med föreningar.

Enligt riktlinjerna som varit gällande under 2025 har förvaltningen rätt till att återkräva bidrag om föreningar lämnat felaktiga uppgifter. Däremot finns det inga rutiner för när och hur återbetalning av medel är aktuellt. Det finns inte heller någon rutin för att dra in stöd till föreningar och förbund.

Vi rekommenderar kultur- och fritidsnämnden att:

- Säkerställa att de reviderade riktlinjerna för föreningsbidrag förankras och får genomslag i verksamheten under 2026.
- Säkerställa att de reviderade riktlinjerna löpande följs upp och utvärderas.
- Upprätta dokumenterade rutiner för hur följsamhet mot ställda krav ska kontrolleras.
- Säkerställa att samtliga identifierade brister i Crime-proofing analysen omhändertas och att föreslagna åtgärder genomförs genom tydligare styrning och uppföljning.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Kommunrevisionen har bedömt att det är väsentligt att under 2025 göra en fördjupad granskning av kultur- och fritidsnämndens kontroll av föreningsbidrag. Bakgrunden till granskningen beskrivs närmare i bilaga 1.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte har varit att bedöma om kultur- och fritidsnämnden har en tillräcklig intern kontroll kopplat till utbetalningar av föreningsbidrag.

Granskningen inriktades på följande revisionsfrågor:

- Har kultur- och fritidsnämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning för samtliga bidragsformer?
  - Vilka krav ställs på stödmottagande föreningars och förbunds verksamheter för utbetalning av föreningsbidrag?
- Har kultur- och fritidsnämnden säkerställt tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats stöd?
  - Finns krav på redovisning och finansiell återrapportering kring vad föreningsbidragen används till?
  - Genomförs kontroller av föreningsbidrag för att säkerställa följsamhet utifrån krav på stödberättigande?
- När felaktig information lämnats eller på grund av bristande efterlevnad av krav, finns rutiner för att:
  - dra in stöd till föreningar och förbund?
  - få återbetalning av utbetalda medel?

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- Kommunallagen 2 kap. 3 § likställighetsprincipen
- Kommunallagen 6 kap 6 § om nämnders ansvar
- Reglemente för kultur- och fritidsnämnden
- Övriga styrdokument som bedöms relevanta inom ramen för granskningen

Revisionskriterierna beskrivs närmare i bilaga 2.

1.4 Metod

Granskningen har genomförts som en dokument- och intervjustudie samt genom ett strategiskt urval av stickprov på 10 beviljade föreningsbidrag. Källförteckning återfinns i bilaga 3. Samtliga intervjuade har getts möjlighet att sakfelskontrollera rapporten.

1.5 Avgränsningar och ansvarig nämnd

Granskningen avser kultur- och fritidsnämnden och avgränsas i enlighet med ställda revisionsfrågor. Granskningen avser nämndens styrning och uppföljning av arbetet med föreningsbidrag för verksamhetsåret 2025.

2. Regelverk och rutiner för föreningsbidrag

2.1 Det finns ett antal olika typer av föreningsbidrag

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar enligt reglemente för utbetalning av bidrag till föreningar, organisationer och studieförbund. Kultur- och fritidsförvaltningen fullgör nämndens uppdrag kopplat till utbetalningen av bidrag.

Av kommunens för 2025 gällande riktlinjer för föreningsbidrag från 2017¹ framgår de bidrag som föreningar kan söka, vilka är följande:

- Verksamhetsbidrag
- Lokalbidrag
- Driftbidrag till idrotts- och friluftsanläggningar
- Investeringsbidrag
- Startbidrag
- Lovbidrag
- Kulturbidrag och bidrag till offentlig kulturverksamhet/arrangemang
- Bidrag till studieförbunds lokala organisationer
- Bidrag till föreningar för personer med funktionsnedsättningar och pensionärer
- Driftbidrag till bygdegårds- och folketshusföreningar
- Bidrag till särskilda insatser.

Bidragen ovan kan sökas via kommunens e-tjänst, fysisk blankett eller dialog med ansvarig tjänsteperson.

Granskningen lägger särskilt fokus på verksamhetsbidrag, driftbidrag till idrottsanläggningar, bidrag till studieförbund och kulturbidrag genom att det är dessa bidragsformer som stickproven omfattar.

2.2 Det finns formella krav på stödmottagande men få tydliga krav på vad bidragen får användas till

Kommunens riktlinjer för föreningsbidrag antagna 2017 som varit gällande för verksamheten under 2025 anger de krav som föreningar ska uppfylla för att bli bidragsberättigade. För att en förening ska kunna erhålla bidrag krävs att föreningar:

- Har antagit stadgar
- Har en stadgeenligt vald styrelse och revisorer
- Håller årsmöten där verksamhets-, ekonomi- och revisionsberättelser föredras och godkänts
- Är uppbyggd och fungerar enligt vedertagna demokratiska principer och bör tillhöra en riksorganisation
- För en kassabok enligt bokföringslagens krav
- Haft verksamhet i kommunen under minst sex månader
- Har ett post- eller bankgiro samt ett organisationsnummer
- Vara registrerad i kommunens föreningsregister
- Idrottsföreningar ska tillhöra Riksidrottsförbundet och övriga föreningar bör tillhöra riksorganisation.

---

¹ Nämnden beslutade om reviderade riktlinjer för föreningsbidrag 28 oktober. De reviderade riktlinjerna implementeras i januari 2026. Beskrivning av de reviderade riktlinjerna framgår på sidan 8 och 10.

För att kontrollera att en förening är berättigad bidrag tar förvaltningen i samband med bidragsansökningar emot årsmöteshandlingar från föreningarna, vilka är:

- Verksamhetsplan
- Verksamhetsberättelse
- Ekonomisk berättelse
- Revisionsberättelse

För utbetalning av bidrag har förvaltningen en checklista för att kontrollera att föreningarna har inkommit med årsmöteshandlingarna. Det finns ingen nedtecknad rutin över vilket innehåll som ska kontrolleras i respektive dokument.

Nämnden eller förvaltningen har inte definierat vad kravet att föreningar ska vara uppbyggda och fungera enligt "vedertagna demokratiska principer" innebär eller hur det ska följas upp.

Riktlinjerna för föreningsbidrag innehåller inga krav över hur enskilda verksamhets- eller driftbidrag ska eller inte ska användas.

Av riktlinjerna framgår vidare att stöd inte betalas ut till följande verksamheter:

- Förening som för motsvarande verksamhet erhåller bidrag av skattemedel från kyrklig eller annan kommunal förvaltning
- Intresseorganisation såsom fackförening, företagsförening, villaförening, ekonomisk förening eller hyresgäsförening
- Skol-, student eller föräldraförening
- Supporter-, kamrat-, insamlings- eller annan stödförening
- Kampsportsförening som inte tillhör Svenska Budoförbundet

Specifika krav för barn- och ungdomsföreningar

Barn- och ungdomsföreningar som ansöker om verksamhetsbidrag ska enligt riktlinjerna årligen redovisa antalet ledarledda aktiviteter och antalet medlemmar. Efter att en förening har inlämnat en ansökan om föreningsbidrag får föreningen ett förslag på överenskommelse från förvaltningen. Av överenskommelsen framgår vilket bidrag som ska betalas ut och vilka sätt uppföljning ska ske.

Av exempel på överenskommelser med barn- och ungdomsföreningar framgår även krav på att föreningarna aktivt ska verka för drog- och dopingfri verksamhet samt arbeta för att bilda opinion mot rasism och diskriminering.

Nämnden eller förvaltningen har inga dokumenterade rutiner för hur ovan krav för barn- och ungdomsföreningar ska kontrolleras och följas upp. Det finns inte heller någon mer specificerad definition över vad ledarledda aktiviteter är.

Specifika krav för kulturföreningar

Enligt regelverket kan kulturbidrag utgå till föreningar med inriktning på allmänskulturell verksamhet inom följande områden:

- Kulturminnesvård
- Bildkonst
- Film
- Teater

- Sång
- Musik
- Dans
- Litteratur

Kulturföreningar har inte krav på att aktivt verka för en drog- och dopingfri verksamhet eller för att bilda opinion mot rasism och diskriminering.

Specifika krav för studieförbund

För att lokala studieförbund ska få bidrag krävs att det lokala studieförbundet är ansluten till en av Folkbildningsrådet godkänt studieförbund. Det nationella studieförbundet ska även vara mottagare av det statliga anslaget som fördelas av Folkbildningsrådet.

Det lokala studieförbundet ska även ha en självständig ekonomisk förvaltning och en ansvarig styrelse med säte i Trollhättans stad eller i Västragötalandsregionen (VGR) De lokala studieförbunden kan få bidrag för att genomföra studiecirklar, kulturarrangemang och annan gruppverksamhet.

2.3 Förvaltningen har genomfört en Crime proofing-analys

Förvaltningen genomförde under sommaren 2024 en så kallad "Crime proofing analys"² av stadens regelverk för utbetalning av verksamhetsbidrag riktade till barn- och ungdomsföreningar. Analysen syftade till att identifiera styrkor och brister i förvaltningens processer och rutiner kopplat till verksamhetsbidragen. Utgångspunkten för analysen var stadens riktlinjer för föreningsbidrag.

Slutsatserna från analysen kan sammanfattas i tre delar:

- 1) Språklig analys av regelverket
- 2) Förutsättningar för uppföljning och kontroll
- 3) Sårbarheter hos aktörer som utbetalningen riktar sig mot.

I figur 1 på nästa sida beskrivs analysens övergripande slutsatser.

---

² Crime Proofing är en analysmodell som upprättats av Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Modellen är ett sätt att förebygga fel och brott mot välfärdssystemet. Analysmodellen bygger på att risk-analysa regelverk eller andra system som styr till exempel gynnande beslut, tillstånd avtal eller utbetalningar.

1

2

3

Språklig analys av regelverket	Uppföljning och kontroll	Sårbarheter hos mottagare
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Centrala begrepp saknar tydliga definitioner. ▪ Otydligheten möjliggör att regler kan misstolkas och utnyttjas, vilket bidrar till ökad risk för felaktiga utbetalningar. ▪ Det framgår inte tydligt vad bidragen får och inte får användas till, vilket försvårar uppföljning och att kräva tillbaka medel som används felaktigt. ▪ Begrepp som "ledarledda aktiviteter" och "vedertagna demokratiska principer" saknar tydlig definition. Det försvårar kontroll av att kraven efterlevs. ▪ Risk att det finns glapp mellan olika regelverk när det finns flera förvaltningar som betalar ut föreningsstöd. ▪ Det genomförs inga kontroller av att deltagare är folkbokförda i kommunen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kommunen ska inte betala ut bidrag för personalkostnader. Dock framgår inte att bidragen inte får användas till detta. ▪ Regelverket innehåller inga tydliga skrivningar om uppföljning av utbetalda bidrag. ▪ Det genomförs få kontroller för att verifiera uppgifter som föreningarna anger i samband med bidragsansökningar. ▪ Regelverket anger få krav på föreningarnas revisorer. ▪ Det finns inga krav på lämpligheten hos föreningarnas företrädare. ▪ Kommunen saknar rutiner som tydliggör hur uppföljning ska ske eller när kontroller ska genomföras. ▪ Att kraven är otydliga försvårar kontroll och sanktionsmöjligheter. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Många mottagarföreningar har låg kunskap om ekonomisk redovisning. Det ökar risken för misstag och missförstånd. ▪ Etniska och religiösa föreningar består av personer som ofta har en svagare anknytning till det svenska samhället, vilket kan göra det enklare att utnyttja de som målvakter i styrelser eller som "spökmedlemmar".* ▪ Om kultur- och fritidsförvaltningen stärker regler och kontroll för utbetalning av föreningsbidrag är det viktigt att samtliga förvaltningar i kommunen gör detsamma. Annars finns risk att oseriösa aktörer söker sig till andra förvaltningar för att tillskansas sig bidrag.

Figur 1: Sammanfattning av förvaltningens crime proofing analys av processen, rutinerna och regelverket för föreningsbidrag. *Spökmedlemmar i föreningar syftar på personer som inte aktivt deltar i föreningars verksamhet, men som registreras som medlemmar för att ge intryck av legitimitet eller för att uppfylla krav på medlemstal. Målvakter kan vara personer som agerar på uppdrag av andra för att dölja den verkliga ledningen eller ägandet av föreningen.

I crime proofing analysen beskrivs förslag på åtgärder för att omhänderta riskerna, vilka är:

1. Revidering av riktlinjerna för föreningsbidrag
2. Framtagande av handbok/skriftliga rutiner för uppföljning och kontroll
3. Rutin för polisanmälan och andra sanktioner
4. Samordning av regelverk och rutiner för uppföljning inom staden

Med anledning av de brister som identifierades i crime proofing analysen initierade förvaltningen under 2025 en översyn av hela regelverket för föreningsbidrag. Översynen bekräftade de risker som identifierades i crime-proofing analysen och innehåller förslag på åtgärder.

2.4 Nya riktlinjer är antagna med start 2026

Utifrån översynen påbörjade förvaltningen ett arbete med att förändra regelverket och arbetssätten kopplat till föreningsbidrag. I intervju framkommer att förändringarna planeras ske stegvis. Vid granskningstillfället har en revidering av riktlinjerna av föreningsbidrag genomförts. De reviderade riktlinjerna presenterades för och antogs av nämnden i oktober 2025. De reviderade riktlinjerna ska implementeras från och med januari 2026.

De nya riktlinjerna innefattar reviderade formuleringar kring nuvarande krav, tillägg av nya krav för att föreningar ska kunna erhålla bidrag samt information om vilka utredningsbefogenheter förvaltningen har. Exempelvis framgår av de reviderade riktlinjerna att kravet om att föreningar ska "verka och fungera enligt vedertagna demokratiska principer" har ersatts med följande formulering "vara allmännyttig, ideell och registrerad hos Skatteverket med ett organisationsnummer".

Ytterligare exempel på nya krav som tillkommit är att:

- Föreningars revisorer inte ska ha familje- eller släktanknytning
- Inte bedriva aktiviteter, där barn och unga deltar, som uppmuntrar till användning av alkohol, tobak eller andra droger
- Föreningar ska ha minst två protokollförda styrelsemöten per år.

Därutöver innehåller de reviderade riktlinjerna en beskrivning över vad bidragen får och inte får användas till. Staden kommer inte bevilja bidrag till föreningar vars verksamhet eller företrädare:

- Använder våld, hot eller andra former av tvång som kränker individens grundläggande fri- och rättigheter,
- Agerar på ett sätt som innebär diskriminering eller strider mot principen om alla människors lika värde,
- Uppmuntrar, försvarar eller sprider budskap som legitimerar sådana handlingar,
- Motverkar demokratiska värden eller det demokratiska styrelseskicket.

Det finns ett antal brister som identifierades i Crime-proofing analysen som inte omhändertas i de reviderade riktlinjerna. I tabellen nedan listas identifierade brister från Crime-proofing analysen samt en bedömning av om de reviderade riktlinjerna omhändertar bristerna.

Omhändertagande av identifierade brister i Crime proofing-analysen i nya riktlinjer	
Otydliga krav och begrepp	Grön
Otydligt vad bidragen får och inte får användas till	Grön
Ingen kontroll av att deltagare är folkbokförda i kommunen	Röd
Otydliga utredningsbefogenheter	Grön
Få kontroller för att verifiera uppgifter som föreningarna anger	Yellow
Få krav på revisorer	Grön
Inga krav på lämpligheten hos föreningens företrädare	Grön
Inga kontroller av företrädarna för föreningen	Yellow
Bristande rutiner för uppföljning och kontroll	Yellow
Få sanktionsmöjligheter och rutin för polisanmälan	Röd
Risk för spökmedlemmar och målvakter	Röd

- = Ja, de reviderade riktlinjerna omhändertar bristen
- = De reviderade riktlinjerna omhändertar delvis bristen
- = Nej, de reviderade riktlinjerna omhändertar inte bristen

Sammanfattningsvis kan det konstateras de nya riktlinjerna inte omhändertar nedan delar av resultaten i crime proofing analysen:

- De reviderade riktlinjerna innehåller ingen information om samordning av regelverk och rutiner med resterande förvaltningar som har möjlighet att betala ut bidrag. De reviderade riktlinjerna gäller för kultur- och fritidsförvaltningen.
- De reviderade riktlinjerna anger att medlemsbidrag baseras på antalet betalande medlemmar som är folkbokförda i staden. Det framgår inte hur detta ska kontrolleras.
- De reviderade riktlinjerna anger inga kontroller för att verifiera uppgifterna som föreningarna anger. Däremot har förvaltningens utredningsbefogenheter tydliggjorts, varför bristen anses vara delvis omhändertagen. Av samma anledning bedöms också bristerna om kontroll av företrädare och rutiner för uppföljning vara delvis omhändertagna.
- Av de reviderade riktlinjerna framgår ingen information om förvaltningen har andra sanktionsmöjligheter än att en polisanmälan kan upprättas vid misstanke om bidragsfusk. Det framgår inga rutiner för hur en polisanmälan ska upprättas eller av vem.

Revideringen av riktlinjerna har ännu inte resulterat i dokumenterade rutiner för förvaltningens arbete med att kontrollera följsamhet mot kraven. I intervjuer uppmärksammas att förvaltningen under hösten 2025 har påbörjat att ta fram handböcker för handläggningen av föreningsbidrag under hösten 2025. Handböckerna planeras färdigställas under 2026.

Av förvaltningens förslag på internkontrollplan för 2026³ framkommer "Välfärdsbrott inom föreningslivet" som ett riskområde. För att omhänderta risken föreslås åtgärder så som att:

- Utveckla och införa rutiner för uppföljning och kontroll av föreningsbidrag.
- Säkerställa att det finns tydliga och praktiskt genomförbara arbetsätt för att metodiskt kontrollera och ta fram en rutin för hantering vid eventuella oegentligheter.

Intervjuade uppmärksammar därtill att förvaltningen, vid granskningstillfället, har ett pågående arbete med att upphandla en extern konsult för att få stöd i att omarbeta hela bidragssystemet. Arbetet med att omarbeta hela systemet syftar till att i en större utsträckning använda digitala hjälpmedel för handläggning.

2.5 Vår bedömning avseende regelverk och rutiner

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämnden under 2025 inte har säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning för samtliga bidragsformer. Nämnden har därmed inte haft en ändamålsenlig styrning av arbetet med föreningsbidrag under 2025. Även om nämnden tagit beslut om nya riktlinjer i oktober 2025 så har dessa inte varit gällande för verksamheten 2025.

Vår bedömning grundas på att det finns riktlinjer för föreningsbidrag från 2017. Denna riktlinje, som varit gällande för verksamheten under 2025, innehåller formella krav för stödmottagande. Däremot finns få tydliga krav på vad bidragen får och inte får användas till. Därtill noteras att vissa krav, så som kravet om "demokratiska principer", saknar en

---

³ Nämnden har vid granskningstillfället inte beslutat om förslaget på intern kontrollplan för 2026.

tydlig definition. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) anger i rapporten "Välfärdsbrott mot kommuner och regioner. Fel och oegentligheter bland företag och föreningar" att krav kopplade till demokrati är svårtolkade. Vi noterar att de reviderade riktlinjerna har en definition för kravet kopplat till demokrati.

För att bedöma om föreningar är berättigade bidrag inhämtar förvaltningen årsmöteshandlingar. Det finns ingen dokumenterad rutin för vilket innehåll som ska kontrolleras i årsmöteshandlingarna. Avsaknaden av dokumenterade rutiner i kombination med de få och i viss mån otydliga kraven bidrar enligt vår mening till risk för en godtycklighet i utbetalning av bidrag och ett personberoende i handlägningsprocessen. Sammantaget bidrar detta till en ökad risk för att föreningsbidrag betalas ut på ojämlika grunder.

Vi ser positivt på att förvaltningen har genomfört en crime-proofing analys och att nämnden beslutade om att godkänna reviderade riktlinjer för föreningsbidrag. Analyserna visar att förvaltningen är medvetna om de brister och risker vi inom ramen för den här granskningen har identifierat. Nämndens beslut om reviderade riktlinjer menar vi har tydliggjort kraven för att erhålla bidrag från 2026 och framåt. Däremot noteras att ett flertal av de identifierade bristerna inte omhändertas i de reviderade riktlinjerna. Vår sammantagna bedömning grundar sig emellertid på riktlinjerna som varit gällande under 2025.

3. Kontroll och uppföljning av föreningsbidrag

3.1 Det saknas i stort rutiner för att kontrollera följsamhet mot ställda krav

Riktlinjerna för föreningsbidrag anger inte att föreningar ska redovisa eller återrapportera vad föreningsbidragen används till. I intervjuer framförs att det inte genomförs några dokumenterade kontroller av vad bidragen används till. Intervjuade anger att det sker en löpande uppföljning i form av dialoger med föreningarna som erhållit bidrag. Dialogerna beskrivs som ett tillfälle för förvaltningen att följa upp hur föreningarnas verksamheter fortlöper.

Det genomförs inga kontroller för att säkerställa föreningars följsamhet utifrån krav på deras bidragsberättigade, utöver att förvaltningen tar del av årsmöteshandlingar. Förvaltningen har inga rutiner eller andra dokumenterade arbetssätt för att genomföra stickprovskontroller över att årsmöteshandlingarna innehåller efterfrågade uppgifter. I intervjuer framförs att förvaltningen har en ambition att ta fram rutiner för stickprovskontroller. Intervjuade uppmärksammar att förvaltningen bedöms behöva utökade resurser för att kunna genomföra stickprovskontroller.

Riktlinjerna för föreningsbidrag anger att förvaltningen har rätt att återkräva bidrag om föreningar lämnar felaktiga uppgifter. Det finns dock inga rutiner för hur och när återbetalning av utbetalda medel är aktuellt samt vad som utgör indikatorer för felaktiga uppgifter. Staden saknar vidare rutiner för att stänga av föreningar från att få bidrag.

Av de reviderade riktlinjerna för föreningsbidrag som blir gällande 2026 framgår att förvaltningen har rätt till att genomföra besök, begära in uppgifter och granska föreningars ekonomi och verksamheten. Enligt de nya riktlinjerna syftar detta till att säkerställa att bidragen används korrekt och i enlighet med riktlinjerna. De reviderade riktlinjerna anger även att bidragsmottagare är skyldiga att återrapportera hur beviljade medel har använts samt en beskrivning av genomförd verksamhet i förhållande till syftet med bidraget.

De reviderade riktlinjerna slår fast att föreningar blir återbetalningsskyldiga i de fall felaktiga uppgifter lämnas eller vid utebliven redovisning. Det framgår ingen beskrivning av hur återbetalning av bidrag ska gå till.

3.2 Resultat av stickprovet visar på viss kontroll genomförs

För att säkerställa att staden kontrollerar föreningars följsamhet till ställda krav har en stickprovskontroll genomförts inom ramen för denna granskning. Stickprovskontrollen har omfattat ett strategiskt urval av tio beviljade föreningsbidrag. De beviljade bidragen har kontrollerats mot riktlinjerna för föreningsbidrag som varit gällande under 2025. På nästa sida presenteras kraven för att få bidrag samt resultatet av genomfört stickprov.

Krav/förening	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
1	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
2	Delvis	Delvis	Delvis	Delvis	Delvis	Delvis	Delvis	Delvis	Delvis	Delvis
3	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
4	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
5	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
6	Ja	Ja	Ja	/	/	/	/	/	/	/
7	/	/	/	Ja	Ja	/	/	/	/	/
8	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	/	/	/	/	/
9	/	/	/	/	/	Ja	Ja	/	/	/
10	/	/	/	/	/	Ja	Ja	/	/	/
11	/	/	/	/	/	/	/	Ja	Ja	Ja

- a) Trollhättans Basketbollklubb
- b) Skoftebyns Allmänna Idrottssällskap
- c) Trollhättans Boll- och Idrottssällskap
- d) Norra Älvsborgs Ryttarklubb
- e) Orienteringsklubb Flundehof
- f) Studieförbundet Bilda Sydväst
- g) Studieförbundet Fyrbodol
- h) Trollhättans Konserterförening
- i) Trollhättans riksteaterförening
- j) Trollhättans Jazzförening

Figur 2: Sammanställning av resultatet av genomfört stickprov. Kraven 1-11 framgår av listan nedan. Berörda föreningar återfinns i listan till höger.

 = Ja, staden har kontrollerat följsamhet mot kravet
 = Staden har delvis kontrollerat följsamhet mot kravet

 = Nej, staden har inte kontrollerat följsamhet mot kravet
 = Kravet är inte aktuellt att kontrollera följsamhet mot

Krav som gäller **samtliga** föreningstyper:

1. Har föreningen antagna stadgar samt inkommit med årsmöteshandlingar?⁴
2. Är föreningen uppbyggd samt fungerar enligt vedertagna demokratiska principer och tillhör föreningen en riksorganisation?⁵
3. För föreningen en kassabok som efterlever bokföringslagens krav?
4. Har föreningen ett plusgiro/bankgirokonto samt ett av Skatteverket tilldelat organisationsnummer?
5. Har föreningen haft verksamhet i staden under minst 6 månader och är registrerad i stadens föreningsregister?

Krav som gäller **idrottsföreningar** som ansöker om verksamhets- och driftbidrag:

6. Verksamhetsbidrag: Har föreningen minst 10 medlemmar i åldrarna 7-25 år som deltar på minst en och högst tre ledarledda aktiviteter i veckan?
7. Driftbidrag: Ansvarar föreningen helt för anläggningens drift och underhållskostnader?
8. Verkar föreningen aktivt för en drog- och dopingfri verksamhet, samt arbetar för att bilda opinion mot rasism och diskriminering?

Krav som gäller **studieförbund**:

9. Är lokalavdelningen ansluten till en av Folkbildningsrådet godkänt studieförbund, samt har självständig ekonomisk förvaltning och ansvarig styrelse med säte i staden eller regionen?
10. Är studieförbundsenshetens riksorganisation mottagare av det statliga anslaget som fördelas av Folkbildningsrådet? De anslagsgrundade verksamhetsformerna är studiecirklar, kulturarrangemang och annan gruppverksamhet.

Krav som gäller **kulturföreningar**:

⁴ Med årsmöteshandlingar avses följande: verksamhetsplan, verksamhetsberättelse, ekonomisk- och revisionsberättelse.

⁵ Riktlinjerna för föreningsbidrag anger att idrottsföreningar ska tillhöra en riksorganisation, medan andra typer av föreningar bör tillhöra en riksorganisation.

11. Bedriver föreningen verksamhet med inriktning på allmänskulturell verksamhet inom kulturminnesvård, bildkonst, film, teater, sång, musik, dans och litteratur?

Nedan framgår en beskrivning av resultatet av stickprovskontrollen.

Sammanfattning av krav som gäller samtliga föreningstyper

- Sju av tio ansökningar innehåller all dokumentation som staden kräver. I tre ansökningar är det något dokument som saknas i ansökan.
- Samtliga ansökningar saknar information om på vilket sätt föreningen fungerar enligt demokratiska principer. Dock tar förvaltningen del av årsmöteshandlingar, vilka ger insyn över vilket inflytande och påverkansmöjligheter medlemmarna har i respektive förening.
- Ingen av föreningarna har i sina ansökningar bifogat kassaböcker men förvaltningen tar å andra sidan emot resultat- och balansräkning, vilket kan anses ersätta kravet på kassabok.
- Två av tio ansökningar saknar ett bank- eller plusgiro. Däremot har förvaltningen tillgång till samtliga föreningars bank/plusgiro via stadens föreningsregister. Samtliga tio ansökningar innehåller ett organisationsnummer.
- Alla tio föreningar har varit verksamma i minst 6 månader och finns med i stadens föreningsregister.

Idrottsföreningar

- Tre av tre ansökningar om verksamhetsbidrag innehåller information om antalet medlemmar och ledarledda aktiviteter.
- Ingen av ansökningar om driftbidrag innehåller tydlig information om att föreningen helt ansvarar för driften av en anläggning. Däremot har förvaltningen genom hyresavtal information om vilka föreningar som ansvarar för driften av anläggningar.
- Samtliga ansökningar saknar information om hur föreningen aktivt arbetat för en drog- och dopingfri verksamhet och för att bilda opinion mot rasism och diskriminering.

Studieförbund

- Ingen av ansökningarna innehåller tydlig information om att studieförbundet tillhör ett av Folkbildningsrådet godkänt studieförbund. Förvaltningen har däremot kännedom om detta via VGR fortbildningsråd.
- Två av två ansökningar innehåller information om att föreningen bedriver anslagsgrundande verksamhet och är mottagare av statsbidrag.

Kulturföreningar

- Alla tre ansökningar innehåller information om att föreningen bedriver bidragsgrundande verksamhet kopplat till kultur.

3.3 Vår bedömning avseende kontroll och uppföljning

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämnden under 2025 inte har säkerställt en tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats stöd.

Vår bedömning grundas på att det inte finns några rutiner för att säkerställa föreningars följsamhet utifrån ställda krav. Därutöver konstateras att det inte finns några tydliga krav att kontrollera följsamhet mot. Exempelvis finns det inga tydliga krav över vad bidragen får och inte får användas till.

Vidare noteras att det inte genomförs några kontroller för att säkerställa föreningars följsamhet mot ställda krav, utöver att förvaltningen tar del av årsmöteshandlingar. Uppföljningen sker främst genom muntliga dialoger mellan förvaltningen och föreningarna. Resultatet av genomförd stickprovskontroll ligger i linje med dessa iakttagelser.

Enligt riktlinjerna för föreningsbidrag har förvaltningen rätt att återkräva bidrag om föreningar lämnat felaktiga uppgifter. Däremot finns det inga rutiner för hur och när återbetalning av bidrag ska vara aktuellt. Det finns inte heller några rutiner om hur och när föreningar kan stängas av från att få bidrag.

Att det inte finns tydliga krav eller arbetssätt för att säkerställa följsamhet mot ställda krav gör det svårt att kontrollera att bidragen använts till beviljade ändamål. Det bidrar även till att staden saknar tydliga sanktionsmöjligheter i de fall allvarliga brister eller missbruk av föreningsbidrag uppmärksammas. BRÅ bedömer i sin rapport att arbetet med sanktioner och åtgärder mot felaktigheter behöver utvecklas i kommuner. Avseende föreningsbidrag menar BRÅ att kommuner i sina villkor för utbetalning bör skapa möjligheter för sanktioner.

4. Samlad bedömning och rekommendationer

4.1 Bedömning utifrån revisionsfrågorna

Revisionsfrågor	Bedömning
<p>Har kultur- och fritidsnämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning för samtliga föreningsbidrag?</p> <ul style="list-style-type: none"> Vilka krav ställs på stödmottagande föreningars och förbunds verksamheter för utbetalning av föreningsbidrag? 	<p>Nej. Det finns formella krav för stödmottagande. Däremot finns få tydliga krav för vad bidragen får användas till. Därtill finns i viss mån otydliga krav för att föreningar ska bli berättigade föreningsbidrag. Exempelvis krävs att föreningar ska ha antagit stadgar, ha en stadgeenligt vald styrelse samt att föreningen ska vara uppbyggd och fungera enligt vedertagna demokratiska principer. Det finns inte heller rutiner för vad som ska kontrolleras i ansökningar om bidrag.</p> <p>Vi ser positivt på att nämnden har beslutat om reviderade riktlinjer för föreningsbidrag som ska gälla från och med 2026. Det noteras däremot att ett antal av de brister som identifierades i förvaltningens Crime-proofing analys inte omhändertas genom de reviderade riktlinjerna.</p>
<p>Har kultur- och fritidsnämnden säkerställt tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats stöd?</p> <ul style="list-style-type: none"> Finns krav på redovisning och finansiell återrapportering kring vad föreningsbidragen används till? Genomförs kontroller av föreningsbidrag för att säkerställa följsamhet utifrån krav på stödberättigande? 	<p>Nej. Det saknas krav på redovisning och finansiell återrapportering kring vad bidragen har använts till. Vidare finns det inga rutiner för hur följsamhet mot ställda krav ska kontrolleras.</p> <p>Kontroller genomförs främst genom förvaltningens muntliga dialoger med föreningar samt att förvaltningen tar del av föreningars årsmöteshandlingar. Det finns dock inga rutiner för vilket innehåll som ska kontrolleras i årsmöteshandlingarna. Däremot har förvaltningens utredningsbefogenhet tydliggjorts i de reviderade riktlinjerna som börjar gälla 2026.</p>

<p>När felaktig information lämnats eller på grund av bristande efterlevnad av krav, finns rutiner för att:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dra in stöd till föreningar och förbund? ▪ få återbetalning av utbetalda medel? 	<p>Förvaltningen har enligt gällande riktlinjer för 2025 rätt till att återkräva bidrag om föreningar lämnat felaktiga uppgifter. Det finns dock inga rutiner för hur och när återbetalning av utbetalda medel är aktuellt. Det finns inga rutiner för att dra in stöd till föreningar och förbund. Av de reviderade riktlinjerna framgår att föreningar kan bli återbetalningsskyldiga ifall felaktiga uppgifter lämnas eller vid utebliven redovisning.</p>
--	---

4.2 Slutsatser och rekommendationer

Vår sammanfattade bedömning utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprovning är att kultur- och fritidsnämnden för verksamheten som bedrivits under 2025 inte har säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning samt en tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats bidrag.

Det är positivt att förvaltningen har genomfört analys och föreslagit en revidering av riktlinjerna, vilket visar på att det finns en medvetenhet om identifierade brister. Det noteras dock att en del av de brister som förvaltningen har identifierat inte omhändertas av de reviderade riktlinjerna som nämnden antagit. Därtill grundas vår bedömning på att under 2025 har saknats rutiner för att kontrollera föreningars följsamhet mot krav, liksom tydliga krav för vad bidragen får användas till.

Vår bedömning grundas på att det under verksamhetsåret 2025 har funnits riktlinjer för föreningsbidrag som innehåller få tydliga krav på vad bidragen får användas till och i viss mån otydliga krav för bidragsberättigade. Avsaknaden av dokumenterade rutiner i kombination med de få och i viss mån otydliga kraven bidrar enligt vår mening till risk för en godtycklighet i utbetalning av bidrag och ett personberoende i handläggningsprocessen. Sammantaget bidrar detta till en ökad risk för att föreningsbidrag betalas ut på ojämlika grunder.

Genomförd stickprovskontroll visar att det genomförs vissa kontroller utifrån ställda krav. Uppföljning av utbetalda medel sker främst genom muntliga dialoger mellan förvaltningen och föreningarna som erhållit bidrag. Det saknas tydliga sanktionsmöjligheter och rutiner för hur och när återbetalning av utbetalda medel är aktuellt. Enligt BRÅ bör kommuner i sina villkor för utbetalning av bidrag skapa sanktionsmöjligheter. Avsaknaden av sanktionsmöjligheter och rutiner för återbetalning av bidrag försvårar enligt vår mening hanteringen av eventuella allvarliga brister eller missbruk av föreningsbidrag. Sammantaget innebär detta att staden har begränsade möjligheter att säkerställa att föreningsbidrag används på ett korrekt och rättvist sätt.

Vi rekommenderar kultur- och fritidsnämnden att:

- Säkerställa att de reviderade riktlinjerna för föreningsbidrag förankras och får genomslag i verksamheten under 2026.
- Säkerställa att de reviderade riktlinjerna löpande följs upp och utvärderas.
- Upprätta dokumenterade rutiner för hur följsamhet mot ställda krav ska kontrolleras.
- Säkerställa att samtliga identifierade brister i Crime-proofing analysen omhändertas och att föreslagna åtgärder genomförs genom tydligare styrning och uppföljning.

Göteborg 17 december 2025

Albin Oskarsson
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Karin Knutsson Friberg
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Mikaela Gretzer
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

Bilaga 1. Bakgrund

I Trollhättans Stad ansvarar kultur- och fritidsnämnden för bidrag till föreningar, organisationer och studieförbund. I kommuner finns en generell risk att bidrag beviljas på felaktiga uppgifter. Detta eftersom beslut om bidrag grundar sig på de handlingar och uppgifter som föreningar själva skickar in, samt att omfattningen på bidraget i vissa fall styrs av den statistik som föreningarna rapporterar avseende antalet deltagare. I revisionens dialog med kultur- och fritidsnämnden under 2024 har det dessutom framkommit att det i Trollhättans Stad inte görs några förebyggande upptäckande kontroller avseende utbetalade föreningsbidrag.

Föreningsbidrag utgör också en riskfaktor för förekomsten av välfärdsbrottslighet. Skatteverket har nyligen pekat ut föreningsstöd som en särskilt uppmärksammat typ av välfärdsbrott. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i rapporten *Välfärdsbrott mot kommuner och regioner - fel och oegentligheter bland företag och föreningar från 2022* framhållit att föreningsbidrag är ett stort riskområde för välfärdsbrott. BRÅ bedömer att väsentligt fler kommuner och regioner än idag bör öka resurserna för uppföljningsverksamheten avseende föreningsbidrag.

Revisorerna har utifrån ovan och mot bakgrund av sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det är väsentligt att under 2025 göra en fördjupad granskning av kultur- och fritidsnämndens kontroll av föreningsbidrag.

Bilaga 2. Revisionskriterier

Kommunallagen

Kommunallagen 2 kap. 3 § anger att kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Kommunallagen 6 kap. 6 § anger att nämnderna har ansvar för att var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Likaså ska nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, och att verksamheten bedrivs på ett övrigt tillfredställande sätt.

Reglemente

Av kultur- och fritidsnämndens reglemente framgår att nämnden har hand om bidrag till föreningar, organisationer och studieförbund, med undantag av de bidrag som tillagts annan nämnd.

Bilaga 3. Källförteckning

Intervjuer

- Kultur- och fritidsnämndens presidium, 2025-08-29
- Förvaltningschef och verksamhetschef, 2025-08-29
- Handläggare föreningsbidrag, 2025-08-29

Dokumentation

- Checklista för kontroll av utbetalt föreningsbidrag
- Delårsrapporter per april och augusti 2025
- Förslag på internkontrollplan för 2026
- Reviderade riktlinjer för föreningsbidrag från 2025
- Riktlinjer för föreningsbidrag från 2017
- Sammanställning av Crime proofing analys
- Tio ansökningar om olika typer av föreningsbidrag
- Verksamhetsberättelse för 2024
- Verksamhetsplan 2025
- Översyn av föreningsstöd